

Tapio Tonteri, Rakennusvalvonta

tapio.tonteri@asikkala.fi, kirjaamo@asikkala.fi

Viite: Lausuntopyyntö 10.5.2021

Asia: Asikkala, Vääksyn kanava, puunkaato / Väylä 30.3.2021

Lahten museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo esittää otsikon asiasta pyydettynä lausuntonaan seuraavan.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Hankkeelle ei ole esteitä arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.

Rakennuskulttuuri

Vääksyn eli alun perin Vesijärven kanava valmistui vuonna 1871 yhdistämään Vesijärven ja Päijänteen. Kanava täydensi Pietarin ja Riihimäen välisen rautatien avaamia kuljetusmahdollisuuksia. Vesiväylän ohella kanava-alueelle rakennettiin virkatalot kanavan työntekijöille. Kanavamiljöö alkoi houkutella ympäristöönsä myös huvila-asutusta. Merkittävin huviloista on vuonna 1891 rakennettu valtioneuvos J. R. Danielsson-Kalmarin Suviniemi, joka oli alun perin nimismiehen asuintalo ja kanslia. Kanavan ympärille istutettiin puisto, ja vihermaiseman oleellisena osana olivat virkatalojen ja huviloiden puutarhat, jotka koostuivat hyötypuutarhoista, viljelyksistä ja koristeistutuksista. Vääksyn kanavasta kehittyi sulutuksilla mitattuna Suomen vilkkain kanava.

Kanava-alueen merkittävimmät muutosvaiheet ovat 1900-luvun ensikymmenen lopulla alkaneet korjaustyöt, joiden yhteydessä uusittiin sulkulaitteistoa, rakennettiin odotushuone ja työntekijöiden asuintalo sekä 1970-luvun toimenpiteet, joiden seurauksena perinteinen kanavaympäristö korvattiin lähes kaikkineen uusilla rakennuksilla ja vihersuunnitelmilla.

Kanavaympäristö on kokonaisuus, jonka muodostavat kanava rakenteineen, valtion malliksi ja esimerkiksi rakentamat virkatalot, niiden puutarhat ja laitospuisto sekä yksityiset huvilat puutarhoineen. Tämä kokonaisuus määräsi myös maantieliikenteen linjaukset alueella ja muodosti virkataloihin kytkeytyvän hierarkian.

Kanava-alueella on voimassa Vääksyn osayleiskaava vuodelta 2010. Kaavan yleistavoitteena on muun muassa Vääksyn erityispiirteiden, kuten kanava-alueen vaaliminen. Aluetta kattavat merkinnät sr-1 ja sr-2, jotka rajaavat valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaita alueita. Kanavaympäristössä on useita suojeltavia rakennuksia.

Vääksyn kanavan valtakunnallinen merkitys (Museovirasto, rky 2009) velvoittaa valtioneuvoston erikseen määrittelemien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti muun muassa vaalimaan arvoalueiden historiallista jatkumoa.

Museo on lausuntomateriaalin mukana saanut käyttöönsä 22.4.2021 päivätyn Vääksyn kanava-alueen maisemanhoitosuunnitelman 2021. Sen on laatinut Viher-suunnittelu Villapaju / Leena Voutilainen. Suppeahko suunnitelma perustuu alueen yleispiirteiden tarkasteluun sekä kasvi- ja eläinlajien olosuhteiden arviointiin. Selvitys ei kata kanavamiljöön historiaa, eikä sen pohjalle voi rakentaa alueelle suunniteltavia toimenpiteitä, kuten puiden kaatoa ja niiden tilalle mahdollisesti istutettavia puita.

Maankäyttö- ja rakennuslain 24. pykälä edellyttää, että valtion viranomaisten tulee toiminnassaan ottaa huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, edistää niiden toteuttamista ja arvioida toimenpiteidensä vaikutuksia aluerakenteen ja alueiden käytön kannalta.

Museo katsoo, että koko Vääksyn kanava-alueelle on laadittava asiantunteva, alueen historiaa ja sen ominaispiirteitä laajasti tarkasteleva selvitys ja hoitosuunnitelma.

Lahten museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo

LAHDEN MUSEOT

Lahti City Museums

Lausunto

3.6.2021

Alueellinen vastuumuseo

tutkimuspäällikkö	Hannu Takala
tutkija	Riitta Niskanen
tutkija, arkeologi	Esko Tikkala

Tiedoksi: Museovirasto, Hämeen ely-keskus, Kaavoitusjohtaja Heikki Manninen

✉ PL 113, 15111 Lahti | PO Box 113, 15111 Lahti, Finland
📍 Saimaankatu 11, 4. krs | Saimaankatu 11, Lahti, 4th floor
@ museo@lahti.fi

lahdenmuseot.fi